

KADINLARI UYANDIRAN BİR BAKIŞ MI? “BAHAR” DİZİSİ ÜZERİNE ALIMLAMA ÇALIŞMASI

Ebru ADALI¹

Mustafa İNCE²

ÖZET

Bireylerin günlük yaşam pratiklerine sıklıkla konu olan yerli TV dizileri, gelişen kitle iletişim araçlarıyla birlikte artık sadece izlenmekle kalmamaktadır. Üzerine düşünülmekte, etkilenilmekte ve başta sosyal paylaşım platformları olmak üzere çeşitli mecralarda paylaşılmaktadır. Her yıl farklı konuların işlendiği birçok yeni yapımın yayın hayatına başladığı diziler arasında ‘Bahar’ dizisi, gerek karakterleri gerekse kadınlara yönelik önemli mesajlar içermesi nedeniyle diğer dizilerden farklı bir konuma ayrılmıştır. Show TV’de 13 Ocak 2024 tarihinde ilk bölümü yayınlanan ‘Bahar’ isimli dizi konu ve içerik bakımından Türkiye’de en çok takip edilen dizilerden biri olmuştur. İlk bölümünden sezon finaline kadar olan süreçte yüksek reyting oranları yakalayan Bahar, bu coğrafyada yaşayan kadın izleyicilerin kendi hayatlarından bir parça bulabildiği dikkat çekici hikâyesiyle kadınlar tarafından ilgiyle takip edilmiştir. Çalışma kapsamında Bahar dizisinin tercih edilmesinde ve yüksek reyting oranlarını yakalamasında kadınların gündelik yaşamlarını, sorunlarını ve mücadelelerini konu etmiş olmasının rolü büyüktür. Bu çalışmada, izler kitlenin televizyon dizilerinde sunulan içerikleri nasıl yorumladığını tespit etmek amacıyla Show TV’de salı günleri yayınlanan “Bahar” dizisi analiz edilecektir. Araştırmada kadın izleyicilerin dizideki kodlamaların kod açılmalarını nasıl yaptıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda; katılımcıların çoğunluğu egemen okuma biçimi gerçekleştirirken bazıları müzakereci okuma biçimi göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Bahar Dizisi, Kadın Temsili, Yerli Dizi, Show TV

ABSTRACT

Domestic TV series, which are frequently the subject of individuals' daily life practices, are not only watched, but also thought about, influenced and shared on various channels, especially social networking platforms, with the developing mass media. Each year, many new productions with different topics start broadcasting, and the series 'Bahar' stands out from the others due to its characters and important messages for women. Bahar, which achieved high ratings from the first episode to the season finale, was followed with interest by women with its remarkable story in which female viewers living in this geography could find a piece of their own lives. The fact that the series focused on the daily lives, problems and struggles of women played a major role in the preference of Bahar and its high ratings. 'Bahar', the first episode of which aired on Show TV on January 13, 2024, became one of the most followed TV series in Turkey in terms of subject and content. In this study, the series “Bahar” broadcast on Show TV on Tuesdays will be analyzed in order to determine how the audience interprets the content presented by televisions. In the research, it will be tried to determine how the viewers decode the codings in the series.

Keywords: Spring Series, Woman Representation, Domestic Series, Show TV

GİRİŞ

Basılı yayın araçlarının ardından gelişen teknolojiyle birlikte televizyon, toplumlar tarafından bilgi edinmenin ve kültür aktarımının temel ögesi halindedir. Televizyon bu işlevini oluşturduğu çeşitli kodlar ve temsiller aracılığıyla yerine getirmektedir (Postman, 2010: 107). Geleneksel medya araçlarından biri olan televizyon ulaştığı kitlenin genişliği açısından toplumsal kodların yeniden üretimi noktasında önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye’de 1990’lı ve 2000’li yıllarla birlikte artık bir ‘kullanım alışkanlığı’na dönüşen televizyon, evlerde en çok takip edilen medya araçlarından biridir. Hem görsel hem işitsel yönü bulunan televizyon,

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Medya ve İletişim Çalışmaları Programı, eadali@bartin.edu.tr, ORCID: 0009-0003-0184-2605

² Prof. Dr., Karabük Üniversitesi, Safranbolu Türker İnanoğlu İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, mustafaince@karabuk.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8058-1076

sürekli ekrandan takip edilmese dahi arkada daimî ses varlığıyla adeta evin bir üyesi gibi işlev görür olmuştur. Televizyon, izleyicilerine 7 gün 24 saat; haber, yarışma, dizi, gündüz kuşağı programları başta olmak üzere farklı konularda birçok içerik sunmaktadır. Bu içerik denizinde her akşam birçok evde pek çok insanı ekrana bağlayan ve üzerine konuşulan diziler, kadına yönelik ayrımcı yaklaşımların da yoğun olarak gösterildiği yapımlardır.

Medya araçları içerisinde sunulan kadın karakterlerin temsil edilme biçimini inceleyen kadın odaklı medya araştırmaları neticesinde, medya araçlarının cinsiyetçilik bağlamındaki stereotipleri yaşattığı ve tekrar yeşerttiği belirlenmiştir. Feminist kadın çalışmalarının aktardığı yaklaşımlara göre de kitle iletişimi ‘kadın ve kadınlık hakkındaki cinsiyetçi, ataerkil ve hegemonik değerleri kuran ve yeniden üreten, erkek egemen toplumsal kontrolün temel araçları’dır (Timisi, 1997: 24-25). Televizyon dizileri de bu cinsiyetçi yaklaşımlardan payını büyük oranda alırken, kadınlara başrol olarak erkeğin sevgilisi/eşi şeklinde yer verilmektedir. Kendilerine bu rol biçilen kadınlar erkek egemen dizi dünyasında erkeğin eşlikçisi konumuna indirgenmektedir. Çoğunlukla çalışmayan kadınlar iş dünyasında yer alsa dahi patron erkektir ve kadın sekreter ya da aile zenginliğiyle orada bulunan bir şirket üyesidir. Ancak son söz erkek tarafından söylenmektedir.

“Kadınların bakıp büyütme ve koruma işini erkeklerden ‘doğal olarak’ daha iyi yaptıklarına ve bu yüzden onların doğal mekânlarının ev olduğuna, evde çocuk yetiştirmek ve kocalarına bakmak işini üstlendiklerine ve erkeğin de yine ‘doğal olarak’ ekmek parası kazanma rolünü üstlendiğine ilişkin bir mit söz konusudur” (Fiske, 2003:120). Bu mitler medya ekranlarında alt metin olarak izleyiciye sunulmaktadır. Erken çocukluk dönemiyle birlikte ekranla tanışan çocuklar bu mitleri özümseyerek büyümektedir. Medya okuryazarlığı sahibi olmayan kişiler ise bu aktarımları süzmeden almakta ve genel geçer doğru olarak kabul etmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde televizyonda ekrana gelen diziler de eğitim materyalleri kadar önemli hale gelmiştir.

13 Şubat 2024 tarihinde Show TV ekranlarında yayın hayatına başlayan ‘Bahar’ dizisi toplumsal kadın mitlerini ekrana taşıyan dizilerden farklı olma özelliği ve yayın hayatına hem elde ettiği reyting hem oluşturduğu kadın hikâyesiyle incelenmeye değer bulunmuştur. Ekranlarda yer alan ve hegemonik dünyayı pekiştirme görevi gören diğer diziler arasından sıyrılan ‘Bahar’, kadın başrolü ve dizinin ismiyle kadın temasını öne çıkarmıştır. Bu çalışma kapsamında yayın hayatına başladığı süreçten itibaren izleyicilerden ilgi gören ‘Bahar’ dizisi Stuart Hall tarafından ortaya konan izleyicilerin verilen mesajları nasıl algıladığına odaklanan ‘alımlama’ yöntemiyle incelenmiştir. Diziyi takip eden 10 kadın izleyici ile dizide verilmek istenen mesajları nasıl algıladıklarına yönelik yüz yüze derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Televizyonun toplumsal yaşamdaki yeri, kadının ekranda temsili ve Bahar dizisinin kadın rollerini nasıl ele aldığı detaylandırılmıştır.

1. Televizyonun Toplumsal Yaşamdaki Yeri

“Televizyon, Latince kökenli bir sözcük olup “uzağı görmek” anlamına gelir ve bu anlamıyla da McLuhan’ın daha sonraki spekülâtif gelişmelerinin temeline yerleştirdiği önerme gibi, gerçekten insanın görme duyusunun ulaştığı en ileri aşama; insanın görme yetisinin inanılmaz boyutlara erişmesidir” (Mutlu, 2008: 21). Televizyon, 1980’li yıllarda özel kanalların

yayın hayatına başlamasıyla hızlı bir şekilde evlere alınan, aslında teknolojik temelli bir alettir. Ama aynı zamanda bir kitle iletişim aracıdır. Görsel ve işitsel bir öge olan televizyon, aynı anda farklı duyulara hitap etme özelliğiyle de her yaştan izleyicinin dikkatini çekmektedir.

Toplumsal hayatımıza hızlı bir giriş yapan televizyon, 7/24 içerik sunarak toplumu etkilemekte aktif rol oynamaktadır. Popüler kültürün başat unsurlarını televizyonun toplumdaki rolü belirler. Kişilik özellikleri olarak iyi kötü, doğru yanlış, güzel veya çirkin algısı ve kadınlık erkeklik tanımlamalarının anlamını oluşturan televizyondur. Televizyon ekranlarında yaratılan dizi içeriklerinin toplumsal cinsiyet rollerinin oluşmasında ve pekişmesinde önemli bir payı vardır. (Signorielli & Bacue, 1999: 528). Kişiler ve yaşam hakkında etik ya da ahlaki kodlarımızın oluşmasında televizyon içerikleri olan haberler, diziler, programlar, yarışmalar farkında olmasak dahi katkı sunmaktadır. Günümüzde temsil edilme biçimleri, semboller, insan yaşamında temel ihtiyaçlar kadar önemli hale gelmiştir. Bu açıdan bakıldığında toplumda yaygın olarak kullanılan televizyon hem temsilin üretici hem tüketenidir, televizyon hâlihazırda gündelik yaşamın ayrılmaz bir noktasına oturmuştur (Mutlu, 2005: 86-7). Bu nedenle Türk dizilerinde oluşturulan kadın ve erkek temsilleri uzun zamandır çalışmalara konu olmakta ve tartışılmaktadır.

2. Türk Dizilerinde Kadının Temsili

Yerli diziler toplumu etkileme noktasında yadsınamaz bir rol oynamaktadır. Diziler, televizyonda yayınlanan program seçenekleri içerisinde haber bültenlerinden sonra en çok izlenen programlar haline gelmiştir (Koçak, 2014: 114). Her akşam benzer saatlerde birçok kanalda yayınlanan diziler, bilinçli bir şekilde toplumsal cinsiyet rollerini pekiştirme görevi de görür. Dizilerde yaratılan kadın ve erkek karakterlerin bakış açıları toplumdaki mevcut egemen görüşe yakın şekilde oluşturulmakta benzer tiplerle pekiştirilerek kalıp yargı haline getirilmektedir (Yücel, 2013: 2). Gallagher'ın (2001) çalışmasına göre televizyon içeriklerinde erkekler, kadınlardan daha çok yer alarak daha fazla anlatılmaktadır. Bu bağlamda dizilerde kadının temsili de sorunlu bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü televizyonun en çok izlendiği saatler dizilerin yayınladığı akşam vakitleri Prime Time denilen saatlerdir. Dolayısıyla dizilerde temsil türleri, hedef kitlenin çoğunluğu açısından da ayrı bir önem arz etmektedir.

Televizyon yayıncılığında yaşanan gelişmelerle beraber farklılaşan içerikler, ilgi çekicilik peşinde koşan televizyon ekranları, cinsiyet eşitsizliklerini ve bireyler arası ayrımcılıkları da pekiştirici bir araç haline gelmiştir. Televizyonda yaratılan anlatılar çerçevesinde kadınların özel hayat sınırları çizilmiş, ev işleriyle özdeşleştirilerek ev içinde daima meşgul bir ev kadını çerçevesi çizilmiş ve aynı zamanda bir standarda oturtulan güzellik dayatmasıyla da erkek karakterlerin beğenisine sunulmuştur (Berktaş vd, 2010). Türk dizilerinde her yaş grubundan erkek başrol olabilirken kadınların önemli rollerde yer alabilmeleri için genç ve güzel olmaları sıklıkla beklenmektedir.

Butler ve Paisley tarafından 1980 yılında medyada kadınların nasıl temsil edildiğini aktaran bir cinsiyetçilik ölçeği geliştirilmiştir. Bu ölçeğe göre kadınlar medyada 5 ana grupta temsil edilmektedir. Bu gruplandırma şu şekildedir;

1. Aptal, suskun, ya da kurban konumundaki nesne – kadın

2. Rolünü yerine getiren ve hayatında evi, yuvası hep temel yer alan, eş, anne kadın
3. Geleneksel rolüyle mesleğini bir arada yürüten kadın
4. Erkeklerle eşit kadın
5. Belli kalıplara sokulmamış kadın ya da erkek; burada roller tersine çevrilmiş ya da alışılmıştın dışında olabilir (Butler & Paisley'den akt. Tanrıöver, 2007:154).

Bu ölçek aradan geçen yaklaşık yarım asra karşın hala geçerliliğini korumaktadır. Kadınlar dizilerde bu ölçeğe benzer şekillerde temsil edilmektedir. Türk dizilerinde toplumsal normlara uyan ev emekçisi ya da güzellik/cinsellik unsurlarıyla dikkat çekmek amaçlı olarak sunulan kadın imgesi, dizilerde sıklıkla karşılaştığımız iki temsil türüdür.

Televizyon dizilerindeki olay örgülerinde dikkat çekici unsurlar kullanmak ve değişiklikler katmak hedefiyle gerçekleştirilen bütün anlatılara rağmen, dizi karakterlerinin çoğunlukla toplumsal kodlar ve kalıplaşmış normlarla doğru orantıda olduğu görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında kahramanların, toplumda biçilmiş rollere bağlı kalarak, yenilikçi konumlar geliştirmedikleri ve öneriler sunamadıklarından toplumda egemen olan bakış açıları ve cinsiyetçi temsillerin tekrardan üretilmesine hizmet etmek durumunda bulunmaktadırlar (Özsoy, 2016: 231). Son yıllarda kadın odaklı çalışmaların artması neticesinde bir farkındalık oluşmaya başlamıştır. Ancak her yıl yayın hayatına dâhil olan birçok yeni dizi rekabet ortamını arttırmaktadır. Yapım şirketlerinin bu acımasız rekabet ortamında tutunabilmek hedefiyle dikkat çekici öğe kullanımını da artırdıkları görülmektedir. Bu da netice olarak kadın temsiliinin cinsiyetçilik temelinde devam etmesi ve bunun meşru zemininin oluşması demektir.

3. Kültürel Çalışmalar ve Alımlama Analizi

Alımlama analizlerine katkısıyla bilinen kültürel çalışmalar geleneği, yapmış oldukları disiplinler arası çalışmalarla ön plana çıkmaktadır. Onlar, seyir/seyirci, iktidar, toplumsal cinsiyet, kamusal alan, temsil ve kültür endüstrisi olmak üzere pek çok konu ve kavram üzerine eğilmişlerdir (Kırel, 2010: 9). Kültürel çalışmalar yine popüler kültürlerin ürünleriyle de fazlasıyla ilgilenmiştir (Bourse & Yücel, 2017: 8-10).

Alımlama analizi, medya mesajlarını kültürel olarak kodlanmış ve topluma yöneltilen iletiler olarak görür. Alımlama analizi için izleyenler, anlam üretimi gerçekleştiren kitlelerdir. Tıpkı Kullanımlar ve Doyumlar yaklaşımında olduğu gibi Kültürel Çalışmalar bağlamındaki alımlama analizi de izlerkitleyi etkin olarak konumlandırır. Alımlama analizi ile medya söylemleri ve bunları alımlayan izleyiciler arasında oluşan görüş birliği veya ayrılığı tespit edilmeye çalışılmakta, bir anlamda karşılaştırmaya dayalı bir çözümleme yapılmaktadır. (Jensen & Rosengren, 2005: 66 akt. Karaduman & Aciyan, 2019: 670).

İngiliz Kültürel Çalışmalar Okulu içerisinde yer alan Stuart Hall, kodlama/kodaçımılama kavramı ile izleyicilerin pasif, tek taraflı bir okuma yapmak yerine farklı okumalar yapabileceğini vurgulamaktadır. Yani, herkesin aynı biçimde okuma yapmayacağını, metinler özünde aynı olsa dahi gerçekleşen okumaların farklı şekillerde olabileceğini belirtmektedir (Hall, 2003: 308-309). Hall'ün kodlama/kodaçımılama kavramı kitle ideolojik araçlarının sahiplik yapısını merkeze alan ekonomik indirgemeci anlayışının geri planda kalmasını

sağlamıştır. Kuşkusuz bunda medya metin çözümlemelerinin merkeze gelmesinin de büyük katkısı vardır (Küçük & ark, 2021: 117).

Alımlama analizleri ile kodlama-kodaçımı paralellik göstermektedir (Şeker, 2009: 106). Hall'ün ortaya koyduğu kodlama-kodaçım yaklaşımı medya alımlama çalışmaları için zemin hazırlamaktadır. Her bir birey ötekinden farklı bir bilişsel ve ideolojik oluşuma sahip olabilmektedir. Bu nedenle düşüncelerinde/yorumlamasında farklılık söz konusudur. Medya mesajlarını alımlarken birey kendi söylemi ile medya söylemi arasında bir uzlaşma ve uzlaşmazlık oluşturmaktadır. Hall için medya metinleri bir kodlama ve izleyicilerde bunları kodaçımlayan okurlar, takipçilerdir. Egemen okuma durumunda kişi mesajları egemen yapıca kodlanan biçimde okumaktadır. Bir anlamda statükonun mesajlarını olduğu gibi kabul etmektedir. Bundan farklı olarak birey verilen mesajların tamamını değil bir kısmını kabul ederse müzakereci bir okuma yapmış olmaktadır. Bu durumda mesajla muhatap olan kişi orada verilen tüm düşüncelere değil belli düşüncelere katılmaktadır. Hall'e göre, mesajların son okunma biçimi ise muhalif okumadır. Burada birey egemen yapı tarafından kodlanan mesajları tümüyle reddetmektedir. Bir anlamda egemen ideolojiyi görmezden gelmektedir (Fiske, 2011:216- 220). Bu bağlamda çalışmaya konu 'Bahar' dizisi Hall'ün üçlü okuma modeli üzeri irdelenmiştir.

4. Bahar Dizisi

Show TV internet sitesi künye bilgilerinde dizi; (Show, eriş. tar: 01.05.2024) "Bahar (Demet Evgar), ölümle karşı karşıya geldiğinde dışarıdan 'kusursuz' görünen ailesinin özellikle de eşi Timur'un (Mehmet Yılmaz Ak) başka bir yüzüyle karşılaşacak. Bahar'ın ani hastalığı ile ailedeki tüm dinamikler değişecek. Bu süreçte Evren (Buğra Gülsoy), her anlamda Timur'un rakibi olacak. Bahar'ın hayatını yeniden inşa etmesi ise çoğu zaman trajikomik hikâyelerle izleyiciye umut aşılacaktır" olarak tanıtılmıştır.

Dizi hakkında art alan bilgisi olarak; Bahar ve Timur'un iki yetişkin çocuğu bulunmaktadır. Ayrıca dizinin başkarakteri Bahar eşinin annesi Nevra ile de aynı evde yaşamaktadır. Bu bilgiler Bahar'ın geleneksel aile yapısı içinde bulunduğunu göstermektedir. Tıp Fakültesi okurken hamile olan Bahar doktorluk mesleğini yıllarca bırakmış kendini evin düzenine ve çocukların bakımına adanmıştır. Bu açıdan dizi geleneksel Türk aile yapısı ile örtüşmektedir. Ev içi işlerden görevli tutulan kadın yaşadığı bir sağlık problemi karşısında aile bireylerinin umarsız davranışlarına maruz kalmış aslında hayatta yalnız olduğunu fark etmiştir. Bu fark ediş onu iş hayatına geri döndürmüş, stajyer doktor olarak eşi Timur ve eşinin sevgilisi Rengin ile aynı hastanede çalışmaya başlamıştır.

Ayrıca Bahar dizisi, 2023 yılı Güney Kore yapımı "Doctor Cha"dan uyarlanmıştır.

Şekil 1: Bahar Tanıtım Fotoğrafı (<https://www.showtv.com.tr>, 2024)

Tanıtım fotoğrafı dizi konusuna uygun olarak oluşturulmuştur. Tanıtım fotoğrafı incelendiğinde dizi bize temel mesajı bir görsel ile iletmektedir. İlk bakışta ana kahraman Bahar karakterinin doktor olduğunu, önlüğünü giydiği ve dizinin doktor meslek önlüğü ile mutfak/ ev işleri arasında kalmış bir kadın hikâyesini aktaracağı çözümlenmektedir.

4.1. Bahar Dizisinin Alımlama Analizi

Çalışma kapsamında Bahar dizisini yakından takip eden ve bütün bölümleri izlediğini teyit eden 20-60 yaş arası 10 farklı meslek grubundan kadına dizinin ilk sezonuna yönelik dizi bağlamında sorular sorulmuştur. Kadın odaklı bir dizi olduğundan katılımcılar kadın olarak seçilmiştir. Derinlemesine yapılan görüşmeler ışığında verilen cevaplarda katılımcıların kodlamı / kodaçımı değerlendirilmiştir. Diziye dair kodaçimleri katılımcıların söylemleri aktarılarak yapılmıştır.

5. Araştırmanın Yöntemi

Çalışma kapsamında Kültürel Çalışmalar Ekolünün izleyicilerin medya içerikleri karşısındaki durumlarını tespit etmek amacıyla kullanılan alımla analizi yöntemi seçilmiştir. Alımlama analizi izleyicilerin medyanın sunduğu mesajları algılama biçimlerinin neler olabildiğini göstermeyi, izleyiciler arasında ne tür anlam farkları olduğunu ortaya çıkarmayı amaçlayan, aynı zamanda medya içeriği ile izleyici ilişkisi arasında kurulan bağı açıklamaya çalışan bir yöntemdir (Güngör, 2022b: 134-135). Bu yöntem uygulanırken alımlama analizi içerisinde Stuart Hall tarafından geliştirilen kodlama / kodaçım tekniği tercih edilmiştir. Bu yöntemde göre izleyiciler ekran karşısında alımlama durumlarına bazı yorumlamalarda bulunur.

Katılımcılarla yapılan görüşmelerde nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan derinlemesine görüşme yöntemi kullanılmıştır. Derinlemesine mülakat tekniği, araştırılan konunun bütün detaylarını ve boyutlarını kapsayan, genellikle açık uçlu soruların sorulduğu bir tekniktir. Birebir ve yüz yüze görüşülerek enformasyon toplanmasına fırsat veren derinlemesine mülakat tekniği, kapsamlı yanıtların elde edilmesine imkân tanır (Tekin, 2006: 101). Bu

doğrultuda Bahar dizisine yönelik olarak belirlenen araştırma soruları katılımcılara yönlendirilmiştir.

5.1. Araştırmanın Soruları

Araştırma bağlamında dizinin tüm bölümlerini izlediğini belirten 10 katılımcıya şu sorular sorulmuştur:

- Dizide yaşananları gerçek hayatla bağdaştırıyor musunuz?
- Dizideki karakterleri gündelik yaşamda görmek mümkün mü?
- Bahar karakteri sizlerde hangi duyguları uyandırıyor?
- Dizideki kadın karakterlerin birbirleriyle olan ilişkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- Siz ‘Bahar’ olsaydınız dizideki karakterden farklı hangi kararları verirdiniz?

5.2. Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubu olarak diziyi izleyen 20-60 yaş aralığında kadınlar belirlenmiştir. Yaş aralığı geniş tutularak çalışmanın kapsayıcı olma özelliği artırılmak istenmiştir. Ayrıca katılımcıların farklı meslek gruplarına mensup olmalarına dikkat edilerek çalışmanın derinlikli bakış açısına ulaşmasına ve temsiliyet alanının genişlemesine fayda sağlama amaçlanmıştır. Çalışmaya katılım gösteren kadınların demografik özellikleri Tablo 1’de sıralanmıştır.

Katılımcı No	Yaş	Eğitim	Meslek	Medeni Hal
Katılımcı 1	21	Lisans	Öğrenci	Bekâr
Katılımcı 2	22	Lisans	Öğrenci	Bekâr
Katılımcı 3	28	Lisans	Grafiker	Bekâr
Katılımcı 4	32	Lisans	Öğretmen	Evli
Katılımcı 5	34	Lisans	Öğretmen	Evli
Katılımcı 6	37	Ön lisans	Grafiker	Bekâr
Katılımcı 7	45	Ortaokul	Ev Kadını	Evli
Katılımcı 8	47	Lise	Bebek Bakıcısı	Evli
Katılımcı 9	53	İlkokul	Ev Kadını	Evli
Katılımcı 10	57	İlkokul	Emekli	Bekâr

Tablo 1: Bahar Dizisi İzleyen Katılımcı Listesi

5.3. Bulgular

5.3.1. Katılımcıların Diziyi İzleme Nedenleri

Katılımcılara sorulan “*Dizide yaşananları gerçek hayatla bağdaştırıyor musunuz?*” sorusu Bahar dizisinin kendi yaşamlarıyla aitlik algılarını ölçmeye yönelik olarak sorulmuştur.

Dizi kitle iletişim araçlarında gerçek yaşamla benzeşik özellikler barındırması argümanı ile izlendiği dile getirildiği için bu soru yöneltilmiştir.

K1 (Öğrenci, 21): *Kısmen gerçekçi buluyorum. Kurulan arkadaşlıkların samimiyeti gerçekçi gelirken Bahar-Timur-Rengin etrafında geçen tesadüfi olaylar gerçek hayatta mümkün olmaz duruyor.*

K2 (Öğrenci, 22): *Birçok açıdan gerçek ya da gerçeğe yakın buluyorum. Bahar'ın çocuklarına karşı tavrı, ailesini kendisinin önüne koyması gerçek hayatta sıkça karşılaşılan durumlar.*

K3 (Grafiker, 28): *Dizideki bazı olaylar gerçekçi iken diğerleri de bir o kadar yapay oluyor.*

K4 (Öğretmen, 32): *Dizideki olayların benzerini arkadaşım yaşadı. Tek başına eşine ve ailesine birçok fedakârlıklar yapmasına rağmen eşi boşanmak istediğinde aldatıldığını öğrendi. Evet, bunlar gerçekte yaşanan hikâyeler.*

K5 (Öğretmen, 34): *Dizide yaşananlar gerçek hayatla bağdaştırıyor. Sevdiklerin uğruna kendini feda etmek Türk kadınlarının genel özelliği. Mesleğini bırakmak, saçını süpürge etmek birçok kadında var. Bu yüzden Bahar, Türk kadınlarının vücut bulmuş hali.*

K6 (Grafiker, 37): *Genel olarak baktığımızda diğer dizilere oranla daha gerçekçi bir senaryoya sahip buluyorum.*

K7 (Ev kadını, 45): *Evet diziyi gerçek hayatla bağdaştırıyorum. Böyle durumlarla karşılaşan çevremizde de çok insan var.*

K8 (Bebek bakıcısı, 47): *Bahar dizisini gerçek hayata oldukça yakın buluyorum.*

K9 (Ev kadını, 53): *Diziyi severek izliyorum. Dizide yaşananların birçoğunu gerçek hayatta da görmek mümkün. 53 yaşında bir kadın olarak bizim jenerasyonda çok defa bu yaşananları duymuşumdur.*

K10 (Emekli, 57): *Özellikle Bahar karakterinin hayatı ve yaşadıklarını gerçek hayata benzetiyorum. Çalışmayan Türk kadınlarının yaşadıklarıyla oldukça benzer.*

Görüşmeler sonucunda cevaplar ele alındığında katılımcıların çoğu dizide yaşananların gerçek hayatla benzeştiğini düşünüp egemen okuma gerçekleştirilmiş, ancak birkaç kişi müzakereci okuma yaparak gerçek hayatla belirli ölçütlerde benzediğini kısmen gerçek dışı bulunduğunu belirtmiştir.

5.3.2. Dizi Karakterlerinin Gerçek Hayatta Değerlendirilmesi

Katılımcılara “Dizideki karakterleri gündelik yaşamda görmek mümkün mü?” sorusu sorularak dizinin alımlanma şekline dair bilgi almak amaçlanmıştır. Karakter odaklı bir dizi olarak Bahar; Evren, Timur, Rengin, Uras, Çağla ve Bahar karakteri başta olmak üzere farklı karakterler ile ön plana çıkmaktadır.

K1 (Öğrenci, 21): *Dizideki karakterleri pek tabii gerçek hayatta görebiliyoruz. Bahar, Timur, Seren karakterleri gerçeğe en yakın karakterler. Evren ve Çağla ise ütöpik karakterler.*

K2 (Öğrenci, 22): *Çağla, Bahar ve Seren gibi karakterler gerçek hayatta çevremde mevcut. Timur gibi karakterler varsa da belli etmeyecek seviyedeler. Diğer karakter tiplerini ile gerçek hayatta pek karşılaşmıyoruz.*

K3 (Grafiker, 28): *Bahar ve Timur karakterinin gerçek hayatta karşılığı mevcut ancak Evren, asistan doktorlar ve Çağla gibi karakterler gerçek dışı.*

K4 (Öğretmen, 32): *Karakter çok gerçekçi. Sosyoekonomik durumu iyi olan insanların da kusurlarını çok iyi gözler önüne seriyor. Timur'un cimri olması, Rengin'in içindeki aşkı hala gençlik duygusuyla sahiplenmesi, Bahar'ın çoluk çocuk derken kendini unutmaması hayatta olan şeyler.*

K5 (Öğretmen, 34): *Karakterleri günlük hayatta görmek oldukça mümkün. Gerçek dostlar da iyiliği suiistimal eden insanlarda günlük hayatta sıkça karşılaştığımız insanlar.*

K6 (Grafiker, 37): *Mümkün olduğunu düşünüyorum özellikle ana karakter Bahar gerçek hayatta ülkemizde görmeye alışık olduğumuz bir tip.*

K7 (Ev kadını, 45): *Dizideki birkaç karakter dışında birçoğu oldukça gerçek hayattan. Bu yüzden kendimizi buluyoruz. Ancak Evren karakterini biraz gerçeklikten uzak buluyorum.*

K8 (Bebek bakıcısı, 47): *Evet gerçek hayatla birçok karakter uyuyor.*

K9 (Ev kadını, 53): *Dizideki karakterlerden eskisi kadar olmasa da günümüzde de hala görmek mümkün. Her zaman ezilen bir kadın ve baskın karakterli insanlar var.*

K10 (Emekli, 57): *Dizideki karakterlerin çoğunu gerçek hayatta görebiliriz. Bahar karakteri gibi kendisini ailesine ve çocuklarına adanmış, eşinin ailesine bakma zorunluluğu hisseden birçok kadın var. Timur karakterini de gerçek hayatta görebiliyoruz. Eşine değer vermeyen, aldatan annesini dinleyen birçok erkek var.*

Cevaplar incelendiğinde katılımcıların birbirlerine benzer alımlamalar yaptığı görülmektedir. Özellikle ana karakter olan Bahar tüm katılımcılar tarafından aynı kadın temsili olarak okunmuştur. Bu soru çerçevesinde bakıldığında kadınların diziyi izlerken egemen okuma yaptığı ve kadın tiplerinin genellikle güçsüz, fedakâr, anne ve eş temsil kodlarına alışıldığını ortaya çıkarmıştır. Katılımcıların, karakterleri çoğunlukla dizide anlatılmak istenen şekliyle gerçek hayata dair buldukları anlaşılmıştır. Ayrıca dikkat edilmesi gereken bir husus da, kadınların eşi ve çocuklarına kendini adanmış olarak sunulması ya da eşini aldatan Timur karakteri gerçekçi bulunurken iyi bir arkadaş ve yapıcı kişilikleri ile sunulan Çağla ve Enver karakterleri katılımcılar tarafından gerçeklikten uzak bulunmuştur.

5.3.3 Diziyi İzleme Motivasyonu

Genellikle ana karakter olan Bahar karakterini gerçekçi bulan katılımcılara “Bahar karakteri sizlerde hangi duyguları uyandırıyor?” sorusu yöneltilerek diziyi izleme motivasyonları irdelenmiştir.

K1 (Öğrenci, 21): *Karışık tezatlar yaratan bir karakter. Onun için üzülürken aynı zamanda gurur hissede biliyorum.*

K2 (Öğrenci, 22): *Bahar her şeye rağmen güçlü olup kendi gücüne inanmayı hatırlatıyor. Çalışkanlık ve azmiyle güç veriyor.*

K3 (Grafiker, 28): *Bahar karakterinin doktorluk mesleği varken eşi ve kayınvalidesinin yaptıklarına göz yumması bende güçlü kadın imajı uyandırmıyor. Eğer gerçekten imkansızlıklar içinde olup eğitim alamamış bu sebepten meslek sahibi olamamış bir karakter olsaydı o zaman empati yapıp takdir duygusu uyandırabilirdi.*

K4 (Öğretmen, 32): *Karakter karmaşık duygular hissettiriyor. İtaatkâr bir kadın, fazlasıyla fedakâr. Aşırı anaç bir karakter kendini değersiz görüyor kendi kıymetini bilmiyor. Aşırı anaçlığı ve fedakârlığı abartı olduğunu hissettiriyor.*

K5 (Öğretmen, 34): *Bahar karakteri uyandırdığı duygular; kızgınlık, pişmanlık, üzülmeye, acıma ve intikam. Neden bu kadar kendinden vazgeçiyor onu ölüme terk eden birine dönüyor bu yönüyle güçlü bulmuyorum.*

K6 (Grafiker, 37): *İyi niyet, fedakârlık ve azimli bir kadın duygularını hissettiriyor.*

K7 (Ev kadını, 45): *Tam anlamıyla güçlü kadın, kendi ayakları üzerinde durabilmek, sevgi ve sadakat duygularının önemini hissettiriyor.*

K8 (Bebek bakıcısı, 47): *Hayatta kimseye güvenilmemesi gerektiği düşüncelerini uyandırıyor. Azimli ve güçlü duygular barındırıyor.*

K9 (Ev kadını, 53): *Bahar, fedakâr ve sevdikleri için hayallerini erteleyen uysal birisi. Kimseye karşı gerektiğinde hayır diyemediği güçsüz durduğu için herkes onu istediği gibi yönlendiriyor.*

K10 (Emekli, 57): *Karakter olarak ben de renkli, eğlenceli ama değer görmediği ve mesleği elinden alındığı için özgüvensiz, çaresiz yaşadıklarına rağmen güçlü bir kadın olduğu duygularını uyandırıyor. Birbirinden farklı pek çok duyguyu uyandırıyor.*

Diziyi izlerken oluşan duygu durumları ölçüldüğünde katılımcıların bir kısmı tezat ve karışık duygular uyandırdığından bahsederken çoğunluğun ‘fedakârlık’ kelimesini seçmesi dikkat çekmiştir. Katılımcılar kendi duygusal durumlarından yola çıkarak Bahar tiplemesinin fedakârlık üzerinden kurulduğu noktasında egemen okuma gerçekleştirmiştir. Katılımcıların yarısı karakteri güç ve güçlü olmak duyguları ile ilişkilendirirken diğer yarısı güçsüz, çaresiz olarak nitelendirmiştir. Bu yönüyle görüşme yapılan katılımcıların diziyi izleme duygularında hem egemen okuma hem karşıt okuma yaptığı ve kendi gündelik yaşam pratiklerine göre yorumladığı görülmüştür.

5.3.4. Kadın Odaklı Dizide Kadın Karakterlerin Temsili

Kadınları anlatmak kadınlara yeni bakış açısı gösterme hedefiyle yola çıkan ve sloganı “Bahar, uyanmaya hazır mısın?” olan dizide katılımcılara kadın temsillerini nasıl algıladıklarını irdelemek hedefiyle “Dizideki kadın karakterlerin birbirleriyle olan ilişkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna cevap aranmıştır.

K1 (Öğrenci, 21): *Çağla, Bahar ve Seren karakterleri olması gereken sağlıklı ilişki içerisinde. Bahar ve Rengin arasındaki ilişki ise ilerleyen zamanlarda gelişecek ve birbirlerine destek olacaklarını düşünüyorum.*

K2 (Öğrenci, 22): *Bahar ve Çağla her şart ve koşulda birbirlerine destek olan karakterler. Dizi genel olarak “kadın kadının yurdudur” sözüyle ilerliyor. Ancak gerçek yaşamda bu arkadaşlıkları görmek zor oluyor.*

K3 (Grafiker, 28): *Bahar ve Çağla ilişkisini sempatik bulmakla beraber gerçekçi olmadığını düşünüyorum. Bahar’ın çocuklarının üvey kardeşi Parla’ya anne gibi yaklaşması ise güzel bir ilişki.*

K4 (Öğretmen, 32): *Dünürlerin ilişkisi çok güzel işleniyor, aralardaki laf sokmalar hepimizin hayatında mevcut. Çağla karakteri ise doğal bulmuyorum bekâr biri olarak Evren’in Bahar’a aşkını desteklemesi normal değil. Diğer karakterleri ise normal akışında buluyorum.*

K5 (Öğretmen, 34): *Kadın karakterlerin birbirleriyle arkadaşlık ilişkileri çok güzel. Bahar ve Çağla gerçek bir dostluk, sevincini üzüntüsünü paylaşıyor.*

K6 (Grafiker, 37): *Senaryo bağlamında mantıklı bulmakla birlikte gerçek hayatta böyle arkadaşlık ilişkilerinin olmadığını düşünüyorum.*

K7 (Ev kadını, 45): *Kadın karakterlerin bazıları çok bencil iken bazıları çok saf. Bahar ve Çağla’nın ilişkilerini beğeniyorum.*

K8 (Bebek bakıcısı, 47): *Rengin sevgi arayışında bir kadın, diğer kadın karakterlerle ilişkisi iyi değil. Diğer kadınların birbiriyle ilişkisini normal buluyorum.*

K9 (Ev kadını, 53): *Bahar tüm kadınlara sabırlı ve saygılı iken, kayınvalide diğer tüm karakterlere bencilce yaklaşıyor.*

K10 (Emekli, 57): *Bahar ve Rengin’in sağlıksız ve kopuk bir iletişimleri var. Kayınvalide karakteri ise türk dizilerindeki gibi gelini aşağılayan bir karakter bunu dizilerde çok görüyoruz.*

Katılımcılar bu soruya ağırlıklı olarak Bahar ve Çağla arkadaşlık ilişkisi üzerinden cevap verirken gerçekçi bulup egemen okuma gerçekleştirenler kadar doğal bulmayıp karşıt okuma geliştirenlerde olmuştur. Kadın karakter ilişkisi denilince Rengin karakterinden çok Çağla karakterinin yorumlanması kadınların toplumsal cinsiyet kodları bağlamında kadın olumsuz sunulan kadın tiplmelerine alışkın olduklarını göstermiştir. Kayınvalide Nevra ve Rengin karakteri gerçekçi bulunurken kadın izleyiciler aslında ekranlarda sunulan olumsuz kadın temsillerini içselleştirip normalleştirdikleri fark edilmiştir.

5.3.5. Kadın Temsilinde Kendini Yerine Koyma

Katılımcılara, televizyon dizilerinde sunulan kadın temsillerine yönelik toplumsal cinsiyet rollerini algılama hususunda alımlamalarını ölçmek amacıyla “Siz ‘Bahar’ olsaydınız dizideki karakterden farklı hangi kararları verirdiniz?” diye sorulmuştur. Katılımcıların Bahar karakterinde kendilerini bulmalarını ifade etmelerinden hareketle karakterin izleyicilerin hangi ruhsal ihtiyacını karşıladığı değerlendirilmiştir.

K1 (Öğrenci, 21): *Timur ile sevgi bağımızın bittiğini fark ettiğim an ilişkiyi bitirirdim. Aldatıldığımı öğrendiğim zaman ise onu zor duruma düşürecek her şeyi yapardım. Ve herkesi düşünen biri olmak yerine ben merkezli olurum*

K2 (Öğrenci, 22): *Bahar olsaydım, özellikle yeniden kariyerime dönünce tek başıma olmak isterdim. Bahar çocuklarını kendi önüne koyup büyütmüş ama çocukları da birey olamamış annelerine bağımlı olmuşlar. Bahar ilk olarak çocuklarını bağımsızlaştırmalıydı.*

K3 (Grafiker, 28): *Önce okul sonra iş sonra evlilik derdim. Bahar kadar kendimden vazgeçmezdim.*

K4 (Öğretmen, 32): *İlk olarak Renginle bir geçmişi olan Timura hiç yaklaşmazdım. Sınıf arkadaşım iken uzak dururdum. Eşimin ailesine bakmaz kendi çocuklarımla sorumluluklarıyla ilgilenirdim. Kendi hayallerimden vazgeçmez kendi gücüne odaklanırdım başkalarının mutluluğunu bu kadar önemsemezdim.*

K5 (Öğretmen, 34): *Bahar olmak istemezdim ama olsaydım, bana ciğerini vermeyen bir eşi istemez terk ederdim. Mesleğimi bir erkek için bırakmazdım. Kayınvalidemin saygısız konuşmalarına susmaz ayrılıp Evren ile yeni bir ilişkiye başlardım.*

K6 (Grafiker, 37): *En baştan kariyerimden hiç vazgeçmez aile ve iş hayatımı birlikte yürütürdüm.*

K7 (Ev kadını, 45): *Baharı davranışlarında akıllı buluyorum ben de onun gibi davranır, sadece kendimi düşünmez çocuklarımı da düşünürdüm ama işime devam ederdim.*

K8 (Bebek bakıcısı, 47): *Baharla benzer kararları alırdım Bahar kadar naif olamaz ama işime devam ederdim.*

K9 (Ev kadını, 53): *Bahar oldukça radikal kararlar aldı ben de öyle yapardım en çok mesleğine dönmesini takdir ettim. Çocuklarımla yeni bir hayat kurup yeni bir ilişkiyle hayata tutunurdum.*

K10 (Emekli, 57): *Bahar kadar büyük fedakârlıklar yapıp doktor olmaktan vazgeçmezdim. Kayınvalidemin yaptıkları karşısında da daha güçlü dururdum.*

Gündelik yaşamda yerli dizilerle oldukça iç içe yaşam pratiğinde bulunduğu göz önüne alındığında, kadınların toplumsal kodları okuma biçimleri önem arz etmektedir. Bahar karakter temsili üzerinden yola çıkıldığında eve, eşe ve çocuklara adanmış hayatlarda bu temsil türünü kadınların nasıl okuduğu sorgulanmıştır. Sadece üç katılımcı baharla benzer kararlar alacağını ifade ederek egemen okuma gerçekleştirirken, yedi katılımcı karşıt okuma gerçekleştirerek sunulan kadın temsili ev içine kapanmış, kendi ideallerinden vazgeçmiş olmasını eleştirmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında kadınlar artık dizilerde; erkek egemen toplum kodlarını reddeden, bağımsız ve iş hayatında kendine yer edinmiş kadınlar olarak temsil edilmeyi çoğunluk görüşü olarak belirtmiştir.

SONUÇ

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini pekiştirecek içerikler sunan birçok dizi yapılmıştır. Ancak toplumda Bahar dizisinde kadınlara; inanç, azim ve kendi ayakları üzerinde durmanın aşılandığı fikrinin oluşması üzerine bu çalışma ortaya çıkmıştır. Bahar dizisi kadınları merkezine alarak sosyal medyada kadınlar tarafından büyük ilgiyle takip edilmiştir. Çalışmada, dizi afişinde yer alan ‘Bahar, uyanmaya hazır mısınız?’ temasında verilen mesajın, dizinin kadın izleyiciler tarafından bir uyanış ve/veya yeniden doğuş hikâyesi mi yoksa egemen söylemin

tekrar üretildiği benzer dizilerden biri mi olduğu irdelenmiştir. Ancak bu çalışma, çalışmaya katılım gösteren kadınlar üzerinden bir genellemeye gitmekten ziyade, dizinin kadınlarda oluşturduğu alımlama ve anlamlandırma süreçlerine bir çerçeve çizmek üzerine odaklanmıştır.

Çalışmada izleyicilerin Bahar dizisine ilişkin okuma biçimleri Stuart Hall'ün üçlü okuma modeli üzerinden analiz edilmiştir. Bu itibarla araştırma kapsamında izleyicilerin, dizinin hikâyesine konu olan aldatma, kadının temsili ve kadının kendi gücünü tanımaya olan yolculuğuna yönelik kodları alımlama süreçleri tespit edilmeye ve sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Araştırmada, farklı demografik özelliklere sahip ve diziyi yakından takip ettiğini beyan eden 10 kadın katılımcıyla yüz yüze derinlemesine görüşme yapılmış, dizi bağlamında sorular sorulmuş, alımlama çalışmaları ekseninde ve Stuart Hall tarafından geliştirilen kod alımı / kod açımı ışığında cevaplar yorumlanmıştır. Katılımcıların çoğunluğunun karakterleri yorumlarken kendi yaşamlarıyla ilişkilendirerek benzer olay örgüleriyle açıklamaları dikkat çekmiştir. Araştırmaya katılan kadınlar en çok Bahar'ı, en az Çağla karakterini gerçekçi bulmuşlardır. Katılımcıların olumsuz kadın temsillerini; kayıvalide Nevra, ikinci kadın olarak anlatılan Rengin ve kendini evine adanmış Bahar karakterlerini gerçek hayattan bulmaları dizinin toplumsal cinsiyet rollerini geleneksel bir şekilde pekiştirdiğini destekler niteliktedir. Bahar dizisinin kadınları farklı bir şekilde anlatmak yerine geleneksel anlatıyı yinelediğini ortaya konmuştur. Görüşmelerden elde edilen bulgular neticesinde katılımcıların çoğunlukla egemen okuma yapmak suretiyle kadın temsillerini toplumsal kodlar ile algıladığı, bazılarının ise müzakereci okuma gerçekleştirerek kısmen kabul edip kısmen karşı çıktığı tespit edilmiştir.

Bulgular ışığında izleyicilerinin diziyi izleme süreçlerinde geçmiş deneyimlerinden ve şahsi yaşamlarından aktarımlar yaptığı da görülmüştür. Katılımcıların yaşlarının alımlama süreçlerinde farklılık oluşturabileceği düşüncesiyle çalışma, genç- orta yaş- ileri yaş aralığını kapsayarak bütünselliğe ulaşmayı hedeflemiştir. Ancak çalışma neticesinde demografik özelliklerin alımlama süreçlerine ilişkin belirgin bir farklılığa yol açmadığı izlenmiştir. Çalışma kapsamında çizilen çerçevede ise çoğunlukla kadın izleyiciler 'kötü' temsil kadın karakterleri (Rengin, kayıvalide Nevra) inandırıcı bulurken, 'iyi' karakterleri (Çağla, Evren) gerçek dışı bulmuşlardır. Bu çıkarım alana dair ayrıca irdelenmesi gereken yeni soruları da beraberinde getirmiştir. İyi karakterler ütopyik bulunurken kötü karakterlerin izleyiciler tarafından gerçek hayatla bağdaştırılmasının farklı araştırma yöntemleri ve daha geniş kapsamlı çalışma grubuyla incelenmesinin medya içeriklerinin alımlanması noktasında alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Berktaş, T., Ecevit, Y., Hoşgör, A. G., Kümbetoğlu, B., Köker, E. vd. (2010). Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları. Anadolu Üniversitesi.

Bourse, M. ve Yücel, H. (2017) Kültürel Çalışmaları Anlamak, Çev. Halime Yücel. İstanbul: İletişim Yayınları.

Fiske, J. (2017). İletişim Çalışmalarına Giriş. (Çev. S. İrvan). Ankara. Pharmakon Yayınları

Gallagher, M. (2001). Gender Setting: New Agendas for Media Monitoring and Advocacy. London: Zed Books.

Güngör N. (2022b), İletişim Kuram Yaklaşımlar, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Hall, S. (2003). Kodlama ve Kodaçım (B. Çoban, Çev.). İçinde B. Çoban ve Z. Özarlan (Eds.), Söylem ve İdeoloji (s. 309-326). İstanbul: Su Yayınları.

Karaduman, S., & Aciyan, E. P. (2019). Netflix'in İlk Türk Dizisi "Hakan Muhafız" Üzerine Bir Alımlama Analizi. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi(32), 669-687.

Kırel, S. (2010). Kültürel Çalışmalar ve Sinema. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınları.

Koçak, Mevlüt Can (2014) Siyasal Bilgilenme Sürecinde Televizyonun Rolü ve Etkileri (Konya Örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Küçük, O. Koçak, M. C. K. ve Kalafat Çat, A. (2021) Kültürel çalışmalar bağlamında "Eşkiya Dünyaya Hükümdar Olmaz" dizisine yönelik alımlama analizi. Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi, 6(12): 114-127.

Mutlu, E. (2005). Globalleşme, Popüler Kültür ve Medya. Ankara: Ütopya Yayınevi.

Mutlu, E. (2008) Televizyonu Anlamak. Ankara: Ayraç Kitabevi.

Özsoy, A. (2016). "Yerli Televizyon Dizilerinde Farklılaşan Toplumsal Cinsiyet Temsilleri Üzerine Bir Tartışma", Toplumsal Cinsiyet & Medya Temsilleri, (Ed.: Şahide Yavuz), İstanbul: Heyamola Yayınları.

Postman N. (2010), Televizyon Öldüren Eğlence, (O. Akınhay, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Signorielli, N. Bacue, A. (1999). Recognition an Respect: A Content Analysis of Prime-Time Television Characters Across Three Decades. Sex Roles. 40(718). 528-530.

Şeker T. (2009) 5N1K Haber Programının Alımlama Analizi, Selçuk İletişim, 5(4), 105- 117

Tanrıöver, H. U. (2007), Medyada Kadınların Temsil Biçimleri ve Kadın Hakları İhlalleri, İçinde Kadın Odaklı Habercilik (Der.: S., Alankuş.), İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.

Tekin, H. H. (2006). Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme. İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi, (13), 101-116.

Timisi, Nilüfer. Medyada Cinsiyetçilik (Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, 1997).

Yücel, A. (2013). Muhteşem Yüzyıl Dizisinin Alımlama Analizi: Kadın ve Erkek İmajı Üzerine Okumalar. Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E- Dergisi, 1-33.

İnternet Kaynakları

<https://www.showtv.com.tr/dizi/tanitim/bahar/2941> (erişim tarihi: 01.05.2024)